บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีขอบเขตครอบคลุมในเรื่อง วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. เพื่อหาสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงของตัวแปรเกณฑ์แต่ละตัว

สมมติฐานของการวิจัย

คะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้อย่างนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 108 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

2.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ ชื่อ-สกุล รหัสประจำตัว ชั้นปี วิชาเอก

2.1.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย มี 7 ด้าน ได้แก่

2.1.2.1 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ

2.1.2.2 ด้านเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ

2.1.2.3 ด้านนิสัยในการเรียน จำนวน 18 ข้อ

2.1.2.4 ด้านความวิตกกังวล จำนวน 18 ข้อ

2.1.2.5 ด้านการปรับตัว จำนวน 18 ข้อ

2.1.2.6 ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 19 ข้อ

2.1.2.7 ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 20 ข้อ

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9239 และจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8833 2) ด้านเจตคติต่อการเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7101 3) ด้านนิสัยในการเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7928 4) ด้านความวิตกกังวลมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8867 5) ด้านการปรับตัวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8525 6) ด้านความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9314 7) ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8012

2.1.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าสำรวจสภาพด้านสิ่งแวดล้อม มี 3 ด้าน ได้แก่

2.1.3.1 ด้านการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง จำนวน 18 ข้อ

2.1.3.2 ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ จำนวน 19 ข้อ

2.1.3.3 ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 18 ข้อ

2.2 แบบฟอร์มกรอกข้อมูลเกรดเฉลี่ยสะสมและคะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2539 และ 2540 ตามรายชื่อกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คะแนนสอบคัดเลือกของนักศึกษา ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษาเพื่อขอคัดลอกคะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา 2539 และ 2540

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยและแบบสำรวจสภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยและแบบสำรวจสภาพด้านสิ่งแวดล้อมกับนักศึกษาในสถานศึกษาและตามสถานที่พัก พร้อมกับเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตต่อหัวหน้างานทะเบียนและสถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอคัดลอกข้อมูลเกรดเฉลี่ยสะสมจำนวน 3 ภาคการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC^{+} (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer Plus) มีลำดับขั้นการวิเคราะห์ดังนี้

1 คำนวณสถิติภาคบรรยายของตัวแปรต่าง ๆ

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (Standard Deviation)

1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

2 หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีข้อมูลอยู่ในมาตราช่วง (Interval Scale) ขึ้นไปกับตัวแปรตาม และนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาทดสอบนัยสำคัญโดยการทดสอบค่าที (t-test)

3 สร้างสมการถดถอยพหุคูณที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ และนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่คำนวณได้มาทดสอบนัยสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิชาภาษาอังกฤษ กขค. และวิชาภาษาไทย กข. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนรวมทั้ง 5 วิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก

2. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรก พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. และวิชาภาษาไทย กข. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนรวมทั้ง 5 วิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรก

3. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรก พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนรวมทั้ง 5 วิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบมีความ

สัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรก

4. เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้งหมดเข้าไปในสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีทั้งหมด 15 ตัว ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 34.46 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอยทุกค่าโดยควบคุมให้ตัวพยากรณ์อื่น ๆ มีค่าคงที่แล้ว ปรากฏว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งหมด 3 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 15 ตัวมาเขียนรูปแบบแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_1} = 1.4930 + 0.0097X_1 + 0.0145X_2 + 0.0197X_3 + 0.0113X_4 + 0.0079X_5 - 0.0034X_7 + 0.0049X_8 + 0.0064X_9 - 0.0019X_{10} - 0.1029X_{11} - 0.0064X_{12} + 0.0083\ X_{13} - 0.0075X_{14} - 0.0078\ X_{15} + 0.0013X_{16}$$

เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้ง 15 ตัวไปสร้างแบบจำลองการถดถอยที่ดีที่สุดโดยวิธีการแบบขั้นบันได (Stepwise Approach) ทำให้ได้ตัวพยากรณ์มา 8 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. (X_2) การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_{14}) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. (X_3) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ (X_5) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย กข. (X_4) การปรับตัว (X_{11}) คุณภาพการสอนของอาจารย์ (X_{15}) และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 8 ตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 29.31 และเขียนสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกในรูปคะแนนดิบและในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_1} = 1.6041 + 0.0152X_2 - 0.0079X_{14} + 0.0202X_3 + 0.0068X_5 + 0.01647X_4 - 0.0092X_{11} - 0.0100X_{15} + 0.0099X_{13}$$

$$\hat{Z}_{Y_1} = 0.2272Z_2 - 0.1950Z_{14} + 0.3013Z_3 + 0.2025Z_5 + 0.2505Z_4 - 0.1757Z_{11} - 0.2534Z_{15} + 0.2588Z_{13}$$

5. เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้งหมดเข้าไปในสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรก พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีทั้งหมด 15 ตัว ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 36.35 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอยทุกค่าโดยควบคุมให้ตัวพยากรณ์อื่น ๆ มีค่าคงที่แล้ว ปรากฏว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งหมด 4 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค.มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 15 ตัวมาเขียนรูปแบบแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_2} = 1.456 + 0.0083X_1 + 0.0123X_2 + 0.0142X_3 + 0.0085X_4 + 0.0085X_5 - 0.0031X_7 + 0.0074X_8 + 0.0055X_9 - 0.0029X_{10} - 0.0096X_{11} - 0.0045X_{12} + 0.0047X_{13} - 0.0054X_{14} - 0.0049X_{15} - 0.0011X_{16}$$

เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้ง 15 ตัวไปสร้างแบบจำลองการถดถอยที่ดีที่สุดโดยวิธีการแบบขั้นบันได (Stepwise Approach) ทำให้ได้ตัวพยากรณ์มา 8 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. (X_2) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (X_1) การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_{14}) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. (X_3) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ (X_5) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย กข. (X_4) เจตคติต่อการเรียน (X_8) และการปรับตัว (X_{11}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 8 ตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 30.64 และเขียนสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกในรูปคะแนนดิบและในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_2} = 0.76949 + 0.0114X_2 + 0.0093X_1 - 0.0061X_{14} + 0.0127X_3 + 0.0088X_5 + 0.0087X_4 + 0.0087X_8 - 0.0080X_{11}$$

$$\hat{Z}_{Y_2} = 0.2123Z_2 + 0.1671Z_1 - 0.1872Z_{14} + 0.2344Z_3 + 0.3215Z_5 + 0.1639Z_4 + 0.2214Z_8 - 0.1895Z_{11}$$

6. เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้งหมดเข้าไปในสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรก พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีทั้งหมด 15 ตัว ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 33.71 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอยทุกค่าโดยควบคุมให้ตัวพยากรณ์อื่น ๆ มีค่าคงที่แล้ว ปรากฏว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งหมด 3 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 15 ตัวมาเขียนรูปแบบแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_3} = 2.0349 + 0.0093X_1 + 0.0087X_2 + 0.0099X_3 + 0.0069X_4 + 0.0092X_5$$
$$- 0.0020X_7 + 0.0057X_8 + 0.0075X_9 - 0.0046X_{10} - 0.0096X_{11} - 0.0056X_{12}$$
$$+ 0.0017\ X_{13} - 0.0049X_{14} - 0.0049\ X_{15} + 0.0013X_{16}$$

เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้ง 15 ตัวไปสร้างแบบจำลองการถดถอยที่ดีที่สุดโดยวิธีการแบบขั้นบันได (Stepwise Approach) ทำให้ได้ตัวพยากรณ์มา 8 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กขค. (X_2) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (X_1) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. (X_3) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ (X_5) ความวิตกกังวล (X_{10}) การปรับตัว (X_{11}) ความรับผิดชอบ (X_{12}) นิสัยในการเรียน (X_9) ซึ่งตัวแปรทั้ง 8 ตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าร้อยละ 27.81 และเขียนสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{Y_3} = 2.2103 + 0.0092X_2 + 0.1200X_1 + 0.1108X_3 + 0.0085X_5 - 0.0059X_{10}$$
$$- 0.0078X_{11} - 0.0075X_{12} + 0.0076X_9$$

$$\hat{Z}_{Y_3} = 0.1796Z_2 + 0.22660Z_1 + 0.2152Z_3 + 0.3282Z_5 - 0.1974Z_{10} - 0.1941Z_{11}$$
$$- 0.2396Z_{12} + 0.2187Z_9$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก องค์ประกอบด้านจิตพิสัย องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกทุกวิชาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรก บางวิชามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียง 2 ภาค ได้แก่ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย กข. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบางวิชามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียง 1 ภาค ได้แก่ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สำหรับคะแนนรวมทั้ง 5 วิชานั้น มีความสัมพันธ์กับผลสัมพันธ์ทางการเรียนทั้ง 3 ภาค ส่วนคะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลย จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ได้ข้อค้นพบว่า "คะแนนสอบคัดเลือกของวิชาทั่วไปจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก และ 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น และเช่นเดียวกันคะแนนสอบคัดเลือกของวิชาเฉพาะ (ภาษาอาหรับ) มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเรียนในชั้นปีที่ 1 ของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาจะเน้นการเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นรายวิชาในกลุ่มภาษา กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และกลุ่มทักษะการเรียน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2539 : 185-189) ทำให้คะแนนสอบคัดเลือกของวิชาทั่วไปมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 1 ภาคการศึกษาแรก และ 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่การเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ในชั้นปีที่ 2 นั้นจะเน้นการเรียนในหมวดวิชาเอกมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ อีกทั้งตำราที่ใช้ในการประกอบการเรียนมีแต่ตำราที่เป็นภาษาอาหรับ และภาษามลายู สำหรับตำราที่เป็นภาษาไทยนั้นมีน้อยมาก ทำให้คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 3 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น

อีกทั้งนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาเองส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีข้อจำกัดในการใช้ภาษา และมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการศาสนาสูงแต่วิชาการสามัญต่ำ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 251) ซึ่งอาจจะมีผลต่อผลการเรียนของนักศึกษาบางคนด้วย

ผลจากการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2531 : 80-81) ที่ศึกษาพบว่า คะแนนสอบคัดเลือกทุกวิชาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษา กล่าวคือ ในกลุ่มที่สอบวิชาเอกเพียงฉบับเดียว ปรากฏว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้นและทั้งสองภาค แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลาย คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลายและทั้งสองภาค และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลย สำหรับกลุ่มที่สอบวิชาเอกสองฉบับนั้นปรากฏว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น ในภาคปลาย และทั้งสองภาค คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลายและทั้งสองภาค คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลาย และทั้งสองภาค แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น สำหรับคะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 2 ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทเลย

และจากผลการศึกษาข้างต้น อาจจะกล่าวได้ว่า คะแนนสอบคัดเลือกส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของอรุณี อูปแก้ว (2537 :73-74) ที่ศึกษาพบว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดุษฎี ภาชา (2537 : 76) ศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าเรียนโดยการสอบคัดเลือกผ่านทบวงมหาวิทยาลัยกับคะแนนสอบคัดเลือกมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่สอบคัดเลือกตามโควต้านักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กัน และนารอน (Naron, 1991 : 38) ศึกษาพบว่า คะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยอิลลินอย โอลีฟ ฮาร์เวย์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านจิตพิสัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยบางส่วนของรุ้งลาวัณย์ จันทรัตนา (2540 : 85) ที่ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กับดัชนีสะสมเฉพาะวิชาชีพการศึกษาและดัชนีสะสมตลอดหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ แต่มีความสัมพันธ์กับดัชนีสะสมเฉพาะวิชาชีพการศึกษาและดัชนีสะสมตลอดหลักสูตรของนักศึกษาสาขาศิลปศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สค็อทท์ (Scott, 1993 : 13) ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเอกประวัติศาสตร์และการสอนฟิสิกส์ แต่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเอกคณิตศาสตร์และรัฐศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนีบูห์ร (Niebuhr, 1995 : 22) ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และขัดแย้งกับการศึกษาของราย (Rai, 1980 : 117-122) เชียร์ราน (Sheeran,1982 : 562-B) รำไพทิพย์ ธีรนิติ (2528 : 133-134) เทพโกศล มูลไชสง (2532 : 223) ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2532 : 75) และเอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์ (2533 : 224) ที่ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่จำเป็นจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทุกคนเสมอไป เพราะหากนักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นคนที่มีลักษณะกล้าเสี่ยง มีความต้องการใช้ความสามารถมากกว่าอาศัยโชคช่วย มีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยว เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยเฉพาะสิ่งที่ท้าทายและยั่วยุความสามารถของตน มีระดับความคาดหวังสูง และตั้งมาตรฐานการกระทำของตนไว้สูง (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2532 : 106) ก็อาจจะเป็นผลลบแก่ตัวนักศึกษา จนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ค่อยจะดีนัก แต่ถ้าหากนักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นคนที่มีลักษณะขยันขันแข็ง มีความมานะบากบั่น มีความตั้งใจและจริงจังกับการทำงาน มีความรับผิดชอบในตนเอง มีวินัยในตนเอง พยายามทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ (Guilford, 1959 : 437 ; จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2532 : 106) ก็จะเป็นผลบวกแก่ตัวนักศึกษา จนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีไปด้วย

2.2 เจตคติต่อการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2531 : 80) ที่ศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของสุวิมล เต่นสุนทร (2525 : 89)

ชลธิชา จินดากุล (2530 : 47) ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2532 : 75) นุกูล ภู่ประเสริฐ (2534 : 84) ศรีนวล วรรณสุธี (2536 : 94) อุบลวรรณ บัวอ่อน (2537 : 111) นวลศรี มากมี (2539 : 85) จิราพร ขุนนะ (2540 : 62) กานดา พงศ์ทิพย์พนัส (2541 : 61) แฮนเซน (Hansen,1982 : 98-A) เทรซีย์ (Tracey, 1985 : 405-410) และเวสคอทท์ (Wescott, 1989 : 32-36) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีไม่จำเป็นต้องเป็นนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการเรียนที่ดี เนื่องจากเจตคติที่ดีของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนอาจเกิดจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เช่น เพื่อนนักศึกษา พ่อแม่ พี่น้อง อาจารย์ เป็นต้น หรือเกิดจากแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะพยายามสร้างความกลมกลืน ความคงเส้นคงวาหรือความสอดคล้องภายในระหว่างส่วนของปัญญาส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นสภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกไม่สบายใจ (ธีระพร อุวรรณโณ, 2533 : 485-490) ซึ่งเป็นเจตคติที่ไม่มีผลที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ และถ้าหากเจตคติที่ดีนั้นเกิดจากการรับรู้ของตนเอง เกิดจากความรู้ความคิด อารมณ์ความรู้สึก และความตั้งใจในการกระทำ (สรชัย พิศาลบุตร, 2528 : 150-152) แล้วย่อมจะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วย

2.3 นิสัยในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากนิสัยในการเรียนสามารถแสดงออกมาได้สองทาง คือ นิสัยในการเรียนที่ดีและนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ซึ่งนิสัยในการเรียนเป็นตัวประกอบหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งอาจมีส่วนในการช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียน (ศิรินาถ สิงหาแก้ว, 2536 : 18-19) นิสัยในการเรียนเกิดจากการฝึกฝนและปฏิบัติในด้านการเรียนเป็นประจำจนเกิดเป็นนิสัย ฉะนั้นนิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้ดีขึ้น (Maddox, 1963 : 46) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2531 : 80) และฟาร์เรลล์ (Farrell, 1992 : 37) ที่ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ ชเนตี สวัสดิฤกษ์ (2527 : 78) ชลธิชา จินดากุล (2530 : 47) เฉลียว บุษเนียร (2531 : 81-82) กรองทอง โพธิ์ทอง (2532 : 71) ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 97-98) โดโนแวน (Donovan, 1983 : 381-A) และอัลเบรค (Al-Braik, 1987 : 40005-A) ที่ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไซเฟิท (Seifert , 1984 : 5-10) และลิว (Liew,1986 : 3002-A) ศึกษาพบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 ความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของคีลลิง (Keeling 1974 : 15-18) ที่ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของคูลเลอร์และโฮลาฮัน (Culler and Holahan, 1980 : 16-19)

คาพิน (Chapin, 1989 : 229-236) ประคอง จันทร์กุบ (2531 : 98) ที่ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแพดแวล (Padwal, 1984 : 14) ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สมัญญา เสียงใส (2521 : 43-44) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงว่า ความวิตกกังวลของนักศึกษาไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะความวิตกกังวลในระดับต่ำเกินไปจะส่งผลต่อการเรียนน้อยมากหรือไม่มีผลเลย ความวิตกกังวลในระดับสูงเกินไปก็จะไปขัดขวางกระบวนการเรียนรู้ แต่บางครั้งความวิตกกังวลก็เป็นแรงขับที่ช่วยส่งเสริมการเรียน เพิ่มความเร็วและประสิทธิภาพในการทำงาน ผลของความวิตกกังวลอาจจะขัดขวางการเรียนรู้ในระยะแรก ๆ แต่เมื่อผู้เรียนได้คุ้นเคยกับงานที่ทำแล้วหรือสร้างนิสัยในการเรียนที่ถูกต้องแล้ว ความวิตกกังวลจะช่วยในการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาถึงสถานการณ์สิ่งเร้า รวมทั้งลักษณะของบุคคล ประกอบกับความวิตกกังวลที่จะมีผลดีและผลเสียต่อการทำงาน (วิภาพร ลาภสมบูรณานนท์, 2522 : 25-26)

2.5 การปรับตัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงไม่จำเป็นจะต้องมีการปรับตัวที่ดี เนื่องจากการปรับตัวเป็นความพยายามของบุคคลที่ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เกิดความสมดุลย์ระหว่างชีวิตความเป็นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุข (Gilmer,1971 : 73) การที่นักศึกษาจะสามารถทำตัวให้เข้ากับสภาพการณ์หรือสภาพของความเป็นอยู่ได้อย่างดี จนสามารถปรับตัวได้หรือปรับตัวไม่ได้นั้น ย่อมขึ้นกับตัวบุคคล สิ่งแวดล้อม และจุดมุ่งหมายในการปรับตัว ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของเดลฟ์ (Delph, 1974 : 5026) ที่ศึกษาพบว่า การปรับตัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของพูลทรัพย์ วงษ์วานิช (2523 : บทคัดย่อ) ประคอง จันทร์กุบ (2531 : 98) แคนนอน (Canon, 1976 : 143) และเวียสส์ (Weiss, 1996 : 2101) ที่ศึกษาพบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามจะให้ความสนใจต่อความรับผิดชอบทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าความรับผิดชอบทางด้านการเรียน บางครั้งอาจจะมีการละเลยหน้าที่การเรียน จนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตามหลักทฤษฎีแล้วนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบนั้น ต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น พัฒนาตนเองในทุกด้าน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็งเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ไม่ถือเอาความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ใช้ความพยายามแก้อุปสรรคต่าง ๆ (ละเมียด ลิมอักษร, 2517 : 8) ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของรุ้งลาวัณย์ จันทรัตนา (2540 : 85) ที่ศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ด้านความรับผิดชอบเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับดัชนีสะสมเฉพาะวิชาชีพการศึกษาและดัชนีสะสมตลอดหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยุวดี ฤาชา (2524 : บทคัดย่อ) สบโชค พูลนวม (2523 : บทคัดย่อ) ประคอง จันทร์กุบ (2531 : 98-99) และบัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth, 1974 : 2043-A) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของอำพร เจนประภาพงศ์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์ของครูประจำชั้นกับนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนไม่เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของประคอง จันทร์กุบ (2531 : 99) ไทเลอร์ (Taylor, 1993 : 25) และพาราไดส์ (Paradise, 1984 : 57-61) ที่ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีของนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ทั้งนี้จะต้องคำนึงด้วยว่านักศึกษากับอาจารย์มีการปฏิสัมพันธ์กันแบบใด กล่าวคือ ถ้านักศึกษากับอาจารย์มีการปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย ซึ่งการปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา วิธีการสอน และกิจกรรมทุกอย่างเอง ครูมอบหมายงานใดให้นักเรียนต้องปฏิบัติตาม ครูไม่รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ให้ผลดีในการเรียน นักเรียนทำงานสำเร็จและมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดี แต่ไม่เป็นผลดีในด้านบุคลิกภาพ แต่ถ้านักศึกษากับอาจารย์มีการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย ซึ่งการปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูจะคำนึงถึงนักเรียน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ครูจะคอยแนะนำช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานหรือการเรียนเป็นไปโดยถูกต้อง มีกิจกรรมที่เหมาะสม ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ทำให้งานสำเร็จ นักเรียนมีความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน ผลการทำงานดี มีความสำเร็จในการเรียน และถ้านักศึกษากับอาจารย์มีการปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย ซึ่งการปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูไม่ค่อยเอาใจใส่นักเรียน สอนไปตามเรื่องตามราว ปล่อยให้เด็กทำความพอใจ ทำให้การเรียนของนักเรียนไม่ได้ผลดี งานไม่สำเร็จ และไม่ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีให้แก่นักเรียน นักเรียนจะเป็นคนทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักรับผิดชอบ ไว้ใจไม่ได้ และไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้ (ก่อ สวัสดิพานิชย์ และคณะ, 2512 : 35)

จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ได้ข้อค้นพบว่า "ความรับผิดชอบเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จะมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าความรับผิดชอบต่อการเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรม หรือการจัดกิจกรรม ทำให้นักศึกษามีเวลาทุ่มเทในการเรียนน้อย ส่งผลให้มีผลกระทบต่อผลการเรียน ทำให้นักศึกษามีผลการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่ว่า "วิทยาลัยอิสลามศึกษาจะสนับสนุนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของนักศึกษาทั้งในระดับกลุ่ม นักศึกษาทั้งในระดับกลุ่มนักศึกษาวิชาเอก สโมสรนักศึกษา ชมรม และองค์การนักศึกษาที่อยู่ภายใต้แนวนโยบายด้านกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ขั้นตอนและวิธีการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2531 : 3-5) ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการที่ตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น อาจมีสาเหตุมาจากที่นักศึกษายังเคยชินกับสภาพแวดล้อมเดิม ๆ จนทำให้นักศึกษาไม่สามารถจะเข้ากับสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยได้ ดังที่กล่าวมาแล้วว่านักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีข้อจำกัดในการใช้ภาษา และมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการศาสนาสูงแต่วิชาการสามัญต่ำ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 251) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงเกือบทุกรายวิชา (สำนักงานเขตการศึกษา 2, 2534 : 104) และโรงเรียนยังประสบปัญหาทางด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ห้องเรียนไม่เพียงพอ และครูสอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญไม่เพียงพอ (คณิต ไข่มุกด์ และคณะ, 2525 : บทคัดย่อ) และด้วยเหตุนี้เองที่อาจทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน นิสัยในการเรียน การปรับตัว ความวิตกกังวล และการปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามโดยส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบรูเนอร์ (Bruner) ที่ว่า "นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจะสนใจแต่เฉพาะสติปัญญาของผู้เรียนโดยละเลยสิ่งแวดล้อมตัวผู้เรียนไปไม่ได้ เนื่องจากความพร้อมที่จะเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ แรงจูงใจ ค่านิยม และความคาดหวังทางการเรียน ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเขาอยู่ทั้งสิ้น (สุพจน์ ค้าขาย, 2526 : 9-11)

3. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

3.1 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาบางส่วนของโรเจอร์ (Rogers, 1989 : 21) ที่ศึกษาพบว่า การสนับสนุน

การเรียนจากผู้ปกครองไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยเปิด แต่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยปิด และขัดแย้งกับการศึกษาของจันทนีย์ กาญจน์โรจน์ (2530 : 55-57) ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2532 : 75) ธีระพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 93) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2532 : 86-90) ชัชชัย ศรัยทอง (2541 : 57) โดลานด์ (Doland, 1980 : 989-A) ไทเลอร์ (Taylor, 1993 : 25) นีบูห์ร (Niebuhr, 1995 : 22) และเควิน (Kevin, 1983 : 1153) ที่ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 คุณภาพการสอนของอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของนิวแมน (Newman, 1980 : 3766-A) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่สอนโดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคามิโล (Camilo, 1997 : 33) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 93) นุกูล ภู่ประเสริฐ (2534 : 87) อุบลวรรณ บัวอ่อน (2537 : 105) จิราพร ขุนนะ (2540 : 58) ชัชชัย ศรัยทอง (2541 : 57) โดลานด์ (Doland, 1980 : 989-A) โซลตีส (Soltis, 1987 : 4048-A) ที่ศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 บรรยากาศในชั้นเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของบุญชม ศรีสะอาด (2524 : 26-27) ที่ศึกษาพบว่า ตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียนด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนจากครู และด้านการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อผลการเรียนแต่น้อยมากและไม่เป็นอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุ กล่าวคือ ไม่มีด้านใดเลยที่มีอิทธิพลเฉพาะตัว อิทธิพลที่มีอยู่จึงเป็นอิทธิพลร่วมเป็นส่วนใหญ่ และวิลเลียมส์ (Williams, 1992 : 8) ศึกษาพบว่ารูปแบบของชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของกานดา พงศ์ทิพย์พนัส (2541 : 61) ที่ศึกษาพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โจนาธาน (Jonathan, 1998 : 243) ศึกษาพบว่า ระดับความปรารถนามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศในโรงเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีความปรารถนาสูงต้องการบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีความปรารถนาต่ำ และไน ยิง วอง และ เดวิด วัตคินส์ (Ngai-Ying Wong and David Watkins, 1998 : 251-252) ศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทั้ง 4 แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสภาพห้องเรียนแบบสนุกสนานมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด

จากผลการวิจัยทำให้ได้ข้อค้นพบที่ว่า "องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในขณะเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง จนทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลให้ความช่วยเหลือ และรู้ถึงสภาพการเรียนของนักศึกษาได้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนเฉพาะในด้านค่าใช้จ่ายเท่านั้น จนละเลยชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษา และการที่จะให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีได้นั้น ผู้ปกครองจะต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมในทุกด้าน เช่น ให้ความรัก ความอบอุ่น คอยดูแลเอาใจใส่กับปัญหาที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือ กระตุ้นเตือนให้รู้จักใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา และซื้อหนังสือหรือส่งเสริมกิจกรรมที่มีส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญา (อาทร รัตนคำนวณ 2522 : 20) ส่วนคุณภาพการสอนของอาจารย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่ดีและพฤติกรรมต่าง ๆ ของอาจารย์แต่ละท่านด้วย เพราะคุณลักษณะที่ดีและพฤติกรรมต่าง ๆ ของอาจารย์ที่แสดงออกมาในขณะสอนนั้นมีผลดีผลเสียกับนักศึกษาแต่ละคนไม่เหมือนกัน กล่าวคือ พฤติกรรมบางอย่างของอาจารย์อาจเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาบางคนมีความเข้าใจในบทเรียน กระตุ้นให้นักศึกษามีความตั้งใจเรียนได้ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ได้ แต่อาจทำให้นักศึกษาบางคนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เข้าใจบทเรียน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุจินต์ วิศวธีรานนท์ (2526 : 13) ที่ว่า "คุณลักษณะที่ดีของอาจารย์เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นบุคลิกภาพและคุณลักษณะต่าง ๆ ของอาจารย์ที่แสดงออกมาในขณะที่ทำหน้าที่สอนหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจารย์แสดงออกในการสอนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมหรือฉุดรั้งการเรียนของนักศึกษา" และสำหรับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษานั้น อาจถือว่ามีบรรยากาศที่ไม่ค่อยจะเหมาะสมเท่าใดนัก เนื่องจากส่วนใหญ่จะเรียนกันที่อาคารเรียนรวม (อาคาร 19) ซึ่งเป็นอาคารที่มีนักศึกษามาเรียนกันมาก มีความวุ่นวาย มีความหนาแน่น มีเสียงดังรบกวน และไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน มีปัญหาอุปสรรคมากมาย เช่น ห้องเรียนไม่เป็นระเบียบ ขนาดของห้องเรียนไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักศึกษา มีกลิ่นอาหารรบกวน ต้องย้ายห้องเรียนเกือบทุกคาบ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก อากาศร้อนอบอ้าว เป็นต้น เพราะการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจเรียนหรือเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนก็ได้ ซึ่งอาจารย์ควรจะให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ควรสร้างบรรยากาศที่มีความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาด มีความเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ไม่ควรเคร่งครัดกับระเบียบวินัยในห้องเรียนมากนัก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2524 : 146-147) อีกทั้งอาจารย์จะต้องให้ความสนใจ

แสดงความจริงใจ สร้างความเป็นมิตรเป็นกันเอง เมตตาปรานีต่อผู้เรียน พร้อมที่จะให้คำปรึกษา อบรมสั่งสอน มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 : 89-93)

4. เมื่อพิจารณาถึงการสร้างสมการถดถอยพหุคูณที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ จากการศึกษาพบว่า

4.1 เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้งหมดเข้าไปในสมการพยากรณ์ ปรากฏว่า ตัวพยากรณ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกภาคการศึกษาแรก ซึ่งตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก 2 ภาคการศึกษาแรก และ 3 ภาคการศึกษาแรกมีจำนวนเท่ากัน คือมีจำนวนทั้งหมด 15 ตัวทุกภาคการศึกษาแรก และเมื่อนำตัวพยากรณ์ไปทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอยทุกค่าดูแล้ว ปรากฏว่า มีตัวพยากรณ์เพียงบางตัวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละภาคการศึกษาแรกก็มีจำนวนไม่เท่ากัน กล่าวคือ ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 3 ตัว ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 4 ตัว และตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 3 ตัว โดยที่บางตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรกและบางตัวก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงบางภาคการศึกษาแรกเท่านั้น กล่าวคือ

4.1.1 ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรก ได้แก่ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ

4.1.2 ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาแรกเพียง 2 ภาค ได้แก่

4.1.2.1 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรก

4.1.2.2 การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก

4.2 เมื่อนำตัวพยากรณ์ทั้ง 15 ตัวไปสร้างแบบจำลองการถดถอยที่ดีที่สุดโดยวิธีการแบบขั้นบันได (Stepwise Approach) ทำให้ได้ตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก 2 ภาคการศึกษาแรก และ3 ภาคการศึกษาแรกที่มีความเหมาะสมที่สุดจำนวนเท่ากันทุกภาคการศึกษาแรก คือ ทุกภาคการศึกษาแรกจะมีตัวพยากรณ์ที่เหมาะสมที่สุดจำนวนทั้งหมด 8 ตัว โดยที่บางตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรกและบางตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงบางภาคการศึกษาแรกเท่านั้น กล่าวคือ

4.2.1 ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรก ได้แก่ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. และการปรับตัว

4.2.2 ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาแรกเพียง 2 ภาค ได้แก่

4.2.2.1 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย กข. และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกได้

4.2.2.2 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกได้

4.2.3 ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาแรกเพียง 1 ภาค ได้แก่

4.2.3.1 คุณภาพการสอนของอาจารย์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกได้

4.2.3.2 เจตคติต่อการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 3 ภาคการศึกษาแรกได้

4.2.3.3 ความวิตกกังวล ความรับผิดชอบ และนิสัยในการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรกได้

จากผลการวิจัยทำให้ได้ข้อค้นพบที่ว่า "ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีจำนวนทั้งหมด 15 ตัวทุกภาคการศึกษาแรก (ยกเว้นคะแนนรวมทั้ง 5 วิชา) และตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดมีจำนวน 8 ตัวทุกภาคการศึกษาแรกเช่นกัน แต่มีตัวแปรที่ไม่เหมือนกัน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาแต่ละคนมีลักษณะการเรียนที่ไม่เหมือนกัน มาจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเดิมที่ไม่เหมือนกัน และมีพื้นความรู้เดิมไม่เท่ากัน ส่งผลให้นักศึกษามีความถนัด ความพร้อมในการเรียนในมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ นักศึกษาบางคนอาจจะเรียนดีเฉพาะวิชาเอก และเรียนอ่อนในวิชาศึกษาทั่วไป แต่บางคนอาจจะเรียนดีทั้งวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาเอก นอกจากนี้นักศึกษาอาจจะมีพัฒนาการและการปรับตัวที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผลการเรียนของศึกษาเปลี่ยนแปลงไปได้ และที่สำคัญนักศึกษาแต่ละคนไม่ใช่จะมีองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ คงทนถาวร องค์ประกอบเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษาเองและสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาได้รับ บางครั้งเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี จนเอื้ออำนวยต่อการเรียน แต่บางครั้งเปลี่ยนแปลงในทางที่ไม่ดี จนส่งผลกระทบต่อการเรียน ดังนั้นการที่ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในแต่ละภาคการศึกษาแรกมีความแตกต่างกันนั้น น่าจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของกาเย (Gagne) ที่กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ใด ๆ ของคน มีองค์ประกอบหลักอยู่ 2 ประการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ คือ 1) องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นส่วนที่บุคคลได้รับจากปัจจัยทางชีววิทยา และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีความแตกต่างระหว่างบุคคล องค์ประกอบด้านพันธุกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีอยู่หลายองค์ประกอบด้วยกัน แต่ที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ สติปัญญา และความถนัด 2) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนที่บุคคลได้รับมาจากการเรียนรู้ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจะสนใจแต่เฉพาะสติปัญญาของผู้เรียนโดยละเลยสิ่งแวดล้อมตัวผู้เรียนไปไม่ได้ เนื่องจากความพร้อมที่จะเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ แรงจูงใจ ค่านิยม และความคาดหวังทางการเรียน ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเขาอยู่ทั้งสิ้น (สุพจน์ ค้าขาย, 2526 : 9-11) และสอดคล้องกับทฤษฎีของเพรสคอทท์ (Prescott 1961 : 14-51) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีทั้งหมด 6 ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบทางร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทาง เป็นต้น 2) องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น 3) องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี

ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดูทางบ้าน และฐานะทางบ้าน เป็นต้น 4) องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน 5) องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติต่อการเรียน ความสนใจในวิชาเรียนต่าง ๆ เป็นต้น 6) องค์ประกอบทางการปรับตน ได้แก่ ปัญหาการปรับตน การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น โดยทั้งหกองค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน บางองค์ประกอบเป็นสิ่งที่ส่งเสริม และบางองค์ประกอบเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน ถ้าหากว่าองค์ประกอบใดเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ย่อมทำให้นักเรียนไม่อาจใช้ความสามารถได้เต็มศักยภาพของตน ส่งให้นักศึกษามีผลการเรียนที่ไม่ดีด้วย

จากการผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับการศึกษาของสุรทิน จันทร์มะโน (2531 : 66-70) ที่ศึกษาพบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแต่ละตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวนไม่เท่ากัน คือ ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (เข้าศึกษาปี 2530) มี 20 ตัวแปร ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2529) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 12 ตัวแปร ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 2 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 13 ตัวแปร ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2528) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 10 ตัวแปร และตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 3 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 17 ตัวแปร

ตัวพยากรณ์ที่เหมาะสมที่สุดในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละภาคการศึกษาแรกมีจำนวนเท่ากัน แต่มีตัวแปรไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านที่ศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ในช่วงเวลาต่างกันแล้วปรากฏว่ามีตัวแปรที่เป็นตัวพยากรณ์ไม่เหมือนกัน แต่ขัดแย้งในเรื่องจำนวนตัวพยากรณ์ที่ปรากฏว่ามีจำนวนตัวพยากรณ์ไม่เท่ากัน เช่น การศึกษาของรัฐพันธ์ กาญจนรังสรรค์ (2522 : 41-66) ที่ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ดีที่สุดที่ใช้พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในชั้นปีที่ 1 มี 1 ตัว คือ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในชั้นปีที่ 2 มี 2 ตัว คือ บุคลิกภาพด้านความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ และความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น และในชั้นปีที่ 1-3 มี 2 ตัว คือ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย

และบุคลิกภาพด้านความต้องการก้าวร้าว อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ์ (2531 : 80-81) ศึกษาพบว่า ในกลุ่มที่สอบวิชาเอกเพียงฉบับเดียว ปรากฏว่า สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคต้น มี 3 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลา สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคปลาย มี 1 ตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี และสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาค มี 4 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี การหลีกเลี่ยงการผัดเวลา และวิธีการทำงาน และสำหรับกลุ่มที่สอบวิชาเอกสองฉบับ ปรากฏว่า สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคต้น มี 2 ตัว คือ ปัญหาด้านอาจารย์ และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคปลาย มี 3 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย ปัญหาด้านอาจารย์ และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลา และสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาค มี 3 ตัว คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 ปัญหาด้านอาจารย์ และรายได้ สุรทิน จันทร์มะโน (2531 : 66-70) ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มี 7 ตัวแปร คือ วิชาภาษาอังกฤษ การยอมรับคุณค่าทางการศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความเข้าใจภาษา และการสร้างความประทับใจกับผู้อื่น กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2529) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 4 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจภาษา ความถนัดเชิงเหตุผลเชิงภาษา และคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 2 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 7 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจภาษา คณิตศาสตร์ วิธีการทำงาน ความถนัดเชิงเหตุผลเชิงภาษา การชอบสังคม และภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2528) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 3 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการทำงาน และภาษาอังกฤษ และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 3 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 4 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการทำงาน ความเข้าใจภาษา และภาษาอังกฤษ

และอาจสรุปได้ว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 13 ตัวแปร โดยแยกตามองค์ประกอบได้ดังนี้ คือ

1) คะแนนสอบคัดเลือก มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 5 ตัวแปร จาก 6 ตัวแปร ได้แก่ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอาหรับ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ กขค. ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทุกภาคการศึกษาแรก คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย กข. ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรก และ 2 ภาคการศึกษาแรก และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ภาคการศึกษาแรก และ 3 ภาคการศึกษาแรก สำหรับตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เลย ได้แก่ คะแนนรวมทั้ง 5 วิชา ซึ่งบางส่วนสอดคล้องกับการศึกษาของพงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2527 : 64-72) ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดสำหรับนิสิตสาขามัธยมศึกษาสายวิทยาศาสตร์และสายศิลปะ ได้แก่ วิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กข. และสำหรับนิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกศิลปศึกษา สาขาศิลปและอุตสาหกรรมศิลป์ และวิชาเอกธุรกิจศึกษา ได้แก่ วิชาภาษาไทย ช่อลดา พันธุเสนา และคณะ (2537 : 93-97) ที่ศึกษาพบว่า วิชาภาษาอังกฤษสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ส่วนใหญ่ ยกเว้นคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะทรัพยากรธรรมชาติ และคณะบริหารธุรกิจ (วิทย์) อรุณี อูปแก้ว (2537 :73-74) ศึกษาพบว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยและสังคมศาสตร์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 แห่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) องค์ประกอบด้านจิตพิสัย มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 6 ตัวแปรจาก 7 ตัวแปร ได้แก่ การปรับตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทุกภาคการศึกษาแรก การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะ 1 ภาคการศึกษาแรก เจตคติต่อการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะ 2 ภาคการศึกษาแรก นิสัยในการเรียน ความวิตกกังวล และความรับผิดชอบสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะ 3 ภาคการศึกษาแรก สำหรับตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เลย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งบางส่วนสอดคล้องกับการศึกษาของสุวิมล เด่นสุนทร (2525 : 89-92) ที่ศึกษาพบว่า ทัศนคติในการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยวิชาบังคับของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยวิชาเลือกของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม และโรเจอร์ (Rogers, 1989 : 21) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนสามารถพยากรณ์สถานภาพทางการเรียนของนักศึกษาได้

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 97-98) ศึกษาพบว่า กิจนิสัยในการเรียนเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ศิรินวล วรรณสุธี (2536 : 94) ศึกษาพบว่า วิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนใช้ปฏิบัติเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ อัล เบรค (Al-Braik, 1987 : 40005-A) ศึกษาพบว่า ยุทธวิธีในการเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาชาวซาอุดิอาระเบียที่กำลังเรียนอยู่ในสหรัฐอเมริกา วาร์เคนทิน (Warkentin, 1994 : 20) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมัญญา เสียงใส (2521 : 43-44) ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลมีส่วนช่วยในการพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนได้แม่นยำ ประคอง จันทร์กุบ (2531 : 98-99) ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล การปรับตัว ความรับผิดชอบ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 2 ตัวแปรจาก 3 ตัวแปร ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ภาคการศึกษาแรกและ 2 ภาคการศึกษาแรก และคุณภาพการสอนของอาจารย์ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะ 2 ภาคการศึกษาแรกเท่านั้น สำหรับตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เลย ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งบางส่วนสอดคล้องกับการศึกษาของสุนันทา ประไพตระกูล (2535 : 99-102) ที่ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลาสแมน และบิเนียนอฟ (Glassman and Biniaminev, 1981 : 536-537) ศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางครอบครัวมีผลในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นุกูล ภู่ประเสริฐ (2534 : 87) ศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านครูผู้สอนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และโดลานด์ (Doland, 1980 : 989-A) ศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยอิสลามศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับผลการวิจัยนี้ให้มาก กล่าวคือ ในการพิจารณาผลการสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรให้ความสำคัญกับคะแนนสอบคัดเลือกเป็นอันดับแรก

1.2 จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า คะแนนสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกภาคการศึกษาแรก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยอิสลามศึกษาจึงควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข.ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น นำแบบทดสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. มาวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ สร้างและปรับปรุงข้อสอบคัดเลือกวิชาสังคม กข. ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่มาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ และอาจจะใช้วิธีการคัดเลือกนักศึกษาบางส่วนเข้าเรียนโดยวิธีพิเศษบ้าง เป็นต้น

1.3 จากการศึกษาวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านจิตพิสัยเฉพาะด้านความรับผิดชอบเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนองค์ประกอบด้านจิตพิสัยด้านอื่น ๆ และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉะนั้น ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้น่าจะให้แนวคิดแก่อาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดเสริมกิจกรรมที่จะทำให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และที่สำคัญที่สุดผู้บริหารวิทยาลัยอิสลามควรให้นักศึกษาลดบทบาทในการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมให้น้อยลง ให้มีความเหมาะสม ควรเน้นให้นักศึกษามีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น มีความรับผิดชอบในการเรียนให้มากกว่าการรับผิดชอบในกิจกรรม

1.4 จากการเก็บข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ได้ข้อสังเกตที่ว่า นักศึกษาวิทยาลัยอิสลามส่วนใหญ่จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นปีที่ 1 ไม่ค่อยจะดีนัก อยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง และจากการศึกษาแผนการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามปรากฏว่า ในชั้นปีที่ 1 นักศึกษาจะเรียนวิชากลุ่มศึกษาทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาที่นักศึกษามีปัญหาในการเรียน นักศึกษาเรียนอ่อนมาก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นปีที่ 1 ของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง เพราะฉะนั้นทางผู้บริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรจะให้ความสนใจในจุดนี้ด้วย หาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อย่างเร่งด่วน เช่น

ทางวิทยาลัยอาจจะจัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปแก่นักศึกษาวิทยาลัยอิสลาม หรือเปิดให้มีการเรียนวิชาพื้นฐานโดยไม่นับหน่วยกิต เป็นต้น

1.5 ผู้บริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา อาจารย์ผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรนำสมการพยากรณ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาแนวโน้มที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นำผลไปใช้ในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ตรงจุด และก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

1.6 เมื่อนักศึกษาได้เข้ามาศึกษาในระยะเวลาหนึ่งแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาควรได้มีการสำรวจปัญหาการเรียนของนักศึกษา เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ทั้งตัวอาจารย์ในการให้คำปรึกษาช่วยนักศึกษาที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ และตัวนักศึกษาเองก็จะได้ทราบว่าตนเองมีปัญหาในด้านใดบ้าง ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน จะได้พยายามหาทางขจัดปัญหาต่าง ๆ นั้นให้หมดไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับนักศึกษาคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือศึกษาวิจัยกับนักศึกษาในสถาบันอื่นที่มีการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกันกับการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ศึกษากับนักศึกษาในวิทยาลัยอิสลามจังหวัดยะลา

2.2 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบด้านอื่น ๆ หรือตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา เช่น องค์ประกอบด้านสังคม องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ องค์ประกอบด้านสถานภาพ พื้นฐานความรู้เดิม ความถนัดทางการเรียน เป็นต้น

2.3 ควรขยายตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครอบคลุมทุกภาคการศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.4 ในการสร้างแบบสอบถามควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วย เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ไม่สามารถทำการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีอยู่อย่างจำกัด เพราะในการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีมากกว่าจำนวนข้อของแบบสอบถาม

2.5 เพื่อให้ได้ข้อมูลจากนักศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายประเภทประกอบกัน เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต